קא משמע לן הלכה איבעיא להו פליגי רבנן עליה דר' יוסי או לא פליגי ואם תימצי לומר פליגי ארישא או אסיפא ת"ש (א)[א]כיצד אמרו [ב]האיש מגלח על נזירות אביו מי שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ואמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא זהו שמגלח על מעות אביו אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת הרי אלו יפלו לנדבה דברי ר' יוסי ר' אליעזר ור' מאיר ורבי יהודה אמרו [ג]זה הוא שמגלח על מעות אביו בעי רבה יש לו שני בנים נזירים מהו הילכתא גמירין לה כל דקדים (א) גלח או דילמא [ד]ירושה גמירין לה ופלגא הוי בעי רבא בכור ופשוט מאי הילכתא גמירין לה והילכך לא בעי גלוחי לפום מאי דשקיל או דילמא ירושה היא וכי היכי דשקיל פי שנים הכי מגלח ואם תימצי לומר ירושה היא [ו]ולפום דשקיל מגלח ובחולין הוא דאית ליה פי שנים אבל בהקדש לא או דילמא כיון דקני ליה לגלוח לא שנא אביו נזיר עולם והוא נזיר סתם אביו נזיר סתם והוא נזיר עולם מאי כי גמירין הילכתא בסתם נזירות או דילמא [ה]לא שנא ואם תימצי לומר הכא אידי ואידי נזירות טהרה בעי רב אשי אביו נזיר טמא והוא נזיר טהור אביו נזיר טהור והוא נזיר טמא מאי [י]תיקו:

הדרן עלך מי שאמר

בית [ג]שמאי אומרים הקדש טעות הקדש וב"ה

קמ"ל הלכה. בן ולא בת: **ואם תימצי לומר פליגי ארישא.** הוא דפליגי [א]רבנן דאמרי שאף מגלח על נזירות אביו [ב]ולא שני להו לרבנן בין רישא לסיפא שבכולן האיש מגלח על נזירות אביו: **או אסיפא פליגי.** דלרבנן סבירא להו איפכא (ב) דלמא מאי דשמיע להו מר' יוסי דאמר ברישא דאין זה מגלח על נזירות אביו סבירא להו לרבנן הוי מגלח ומאי דקא"ר יוסי בסיפא דהוי מגלח סבירא להו לרבנן דאינו מגלח: ה"ג **ת"ש כיצד אמרו האיש מגלח על נזירות אביו מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירות ומת וזהו שמגלח על נזירות אביו אבל מי שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ואמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא הרי אלו יפלו לנדבה דברי ר' יוסי רבי אליעזר ור' מאיר ור' יהודה אומרים וזהו שמגלח על נזירות אביו.** כלומר מדקאמרי רבי אליעזר ורבי יהודה בהאי בריית' וזהו שמגלח אלמא דארישא ואסיפא פליגי והכי משמע וזהו [ג]שאמרו (ג) (ע"מ) שמגלח על נזירות אביו אבל מי שהיה נזיר בחיי האב שכבר נתחייב בקרבן [ד]אחד בפני עצמו אין מגלח על נזירות אביו ושמע מינה דארישא וסיפא פליגי ש"מ: **כל דקדים.** נזירותיה מגלח על נזירות אביו או דילמא ירושה גמירי לה וכל מאן דהוי בר ירושה גמירי לה דזכי בהו: **ופלגא הוי א] כו'.** וחולקין אותו בשוה זה יביא חליו וזה [ה] חליו ומייתו מנתיהן כדי להשלים קרבנותיהן עם מעות אביהן: **בעי רבא.** היו לו [ו]בנים נזירין בכור ופשוט (ד) לגלח על נזירות אביו היכי שקלי ביה: **הילכתא גמירי לה.** שמגלחין על נזירות אביהן ולא מחמת ירושה והילכך לא בעי לגלוחי לפום מאי דשקיל אלא בפלגא או דילמא ירושה היא שמגלחין בנזירות אביהן וכי היכי דשקיל האי בכור פי שנים בכל הנכסים הכי (ה) בהאי נמי מגלח פי שנים: [ז]**ובחולין הוא דאית ליה.** לבכור פי שנים: **אבל בהקדש.** לאחר שנקרב הקרבן ומבקשין לאוכלו לא שקיל פי שנים [ח] אלא חולקין ביניהם בשוה: **או דילמא.** כי היכי דקני ליה פי שנים לגלח בהן הכי נמי לענין חלוקה לאחר שהקריבו קרבנותיהן אע"ג דמוקדשין הן שקיל בהו פי שנים: **כי גמירי הילכתא בסתם נזירות.** היכא דתרווייהו קיימי בסתם נזירות אבל היכא דחד מנהון נזיר עולם לא או דילמא לא שנא: **ואם ת"ל הכא.** כיון דנזירות דאבא ונזירות דברא נזירות דטהרה הוא מגלח הבן על נזירות האב: **בעי רב אשי היכא דאביו נזיר טמא והוא נזיר טהור.** מהו להוסיף על מעות לפורין שהפריש אביו להביא כהן [ט]קרבנות וכן אם אביו טהור והוא טמא מהו להביא לפורים באותן מעות שהפריש אביו לנזירות טהרתו [י] תיקו:

הדרן עלך מי שאמר

בית שמאי אומרים הקדש טעות (ו): [כ]**כיצד אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון.** בשחרית יהא הקדש ויצא לבן הרי זה הקדש וכן כשיעלה דינר של כסף או חבית של שמן כולן הקדש הואיל ויצאו בראשונה ואף על גב שלא נתקיימו דבריו שהוא סבור שיצא שחור [ל] ויעלה דינר של זהב וחבית של יין תחילה:

ובית

אם תימצי לומר פליגי. רבנן עליה דר' יוסי מדקתני במתני' ר' יוסי אומר משמע דפליגי רבנן עליה ואם תימצי לומר פליגי רבנן ארישא דקאמר ר' יוסי אם נדר בחיי אביו אינו מגלח ואמרי רבנן דמגלח בכל ענין [או] אסיפא דקאמר דנדר לאחר מיתה מגלח על [נזירות] אביו ואמרי רבנן אינו מגלח: **תא** שמע. דארישא פליגי דתניא כיצד אמרו האיש מגלח על מעות אביו מי שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ואמר הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות [ב] אביו אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת הרי אלו יפלו לנדבה דברי רבי יוסי ר"א ור' מאיר ור' יהודה אומרים זהו שמגלח על נזירות אביו וברוב ספרים היא משובשת: **בעי** רבה יש לו שני בנים נזירים. לרבי יוסי שנדרו אחר מיתת אביהן ולרבנן גם בחיי אביהן: **הילכתא** גמירי לה. [ולא] כדין חלוקה בשוה: וכל דקדים גלח. וכל הקודם מהם זכה בהם: **ופלגא** הוי. פלגי זה נוטל החצי וזה נוטל החצי כמו בשאר ירושה: **בעי** [רבא] גרים ר"ת והראשון [רבה בכור] ופשוט נזירים מהו הלכתא גמירי לה ולא מן הדין והכא לא בעי גלוחי לפום מאי דשקיל דאע"פ דשני פשוטי פלגי מכל מקום אינו כשאר ירושה ה"נ[1] לענין שיטול הבכור פי שנים [וה"נ] לא מצי להביא תגלחתו לפום מאי דשקיל כשאר[2] נכסים או דילמא ירושה גמירי כי [ג] היכי [דנוטל] פי שנים[3] ממעות שהפריש אביו לקרבנות נזירותו ד][כן מגלח]: ואת"ל[4] בחולין הוא דאית ליה פי שנים. פי' ר"ת בחולין לאמר לשון חולין ולא לשון הקדש לאמר מעות אלו לנזירות: [אבל] בהקדש לא. אילו אמר הרי אלו לקרבנות נזירותו: או דילמא כיון [דקני] ליה לגלוחי לא שנא. ואפילו אמר לקרבנות נזירותו דמוכח לשון הקדש: **אביו** נזיר עולם והוא נזיר סתם. או איפכא כי גמירי הלכתא בסתם נזיר ומאי למיבעי דאביו והוא נזיר עולם או שמא הא פשיטא דמגלח כיון ששמו[5] האב והבן כחד גוונא לנזירות[6]: ואת"ל הכא אידי ואידי בנזירות טהרה ומגלח שפיר על מעות אביו: **בעי** רב אשי אביו נזיר טמא והוא נזיר טהור. אביו נזיר טמא נטמא והפריש מעות לציפורים ואשם מהו שיוסיף בנו על אותם מעות להביא חטאת עולה ושלמים לנזירות טהרה אי נמי אביו נזיר טמא וחזר והתחיל ומנה נזירות טהרה הואיל ונטמא לא הוי דומיא דנזירות דבן דלא נטמא לא מגלח: אביו נזיר טהור. והפריש מעות והוא נזיר טמא מהו שיביא הבן לפורים [מן] המעות שהפריש אביו לנזירות טהרה:

הדרן עלך מי שאמר

בית שמאי אומרים הקדש טעות הוי הקדש. כדמפרש ואזיל ומשום דבתר הכי איירי בנזירות בטעות נקט הני פלוגתייהו במכילתין וכן משום פלוגתא דבית שמאי ובית הלל דבסמוך גבי מי שנדר ונשאל לחכמים כו' אמרו להם בית הלל לבית שמאי אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות ותנא ותרעה בעדר כלומר אם כן [הילך][7] אומרים בהקדש טעות דפליגי עלן:

כיצד

עין משפט נר מצוה

ג א ב ג ד מיי' פ"ח מהל' נזירות הלט"ו:
גא ה מיי' שם הלט"ז:
גב ו מיי' שם הלי"ז:

מוסף רש"י

הקדש טעות הקדש. שחור כשיצא ודינר זהב שיעלה וחבית של יין כשתעלה הוי הקדש, אע"פ שלא יצאו ראשונה כמו שאמר הוי הקדש (ראמ"ה בשמו).

פי' הרא"ש

בת אינה יורשת והבנים יורשים היאך תגלח על נזירות אביה: מהו דתימא ירושה גמירי לה דכל מי שהוא יורש מגלח: איבעיא להו פליגי רבנן עליה דר' יוסי ואת"ל פליגי ארישא אפי' הוא ואביו נזירים גלח על מעות אביו. או אסיפא דאפי' נזר אחר מיתת אביו אינו מגלח לית להו הלכה: ת"ש ארישא פליגי. ה"ג דתניא כיצד אמרו האיש מגלח על נזי' אביו מי שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות על נזירותו ומת ואמר הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות אבא אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות על נזירותו ומת הרי אלו יפלו לנדבה דברי ר' יוסי ר' אלעזר ור"מ ור' יהודה אמרו זהו שמגלח על נז' אביו. בעי רבא יש לו ב' בנים. לר' יוסי שנדרו אחר מיתת אביהם ולרבנן אף בחיי אביהם הלכה גמירה לה כל דקדים מגלח נז' שקדם לידור נזי' בתחילה או דילמא ירושה גמירי ופליגי: בעי רבא גר' ולעיל גרס רבה דאי חד אמורא הוא לא הו"ל פעם שנית: בכור ופשוט מהו. י"ל דאת"ל קאמר דאפי' אם ירושה גמירי ופליגי ה"מ (בכור) [פשוט] ופשוט אבל בכור ופשוט לא קרי' ביה בכל אשר ימצא לו או דילמא כל דין ירושה אית ליה: ואת"ל לפום מאי דשקיל מגלח בחולין הוא דאית ליה פי שנים כגון שאמר אביו אלו מעות לנזירותי ולא אמר לקרבנות נזירותי אבל בהקדש לא אם אמר לקרבנות נזירותי: וה"ה דמצי למבעי גם בפשוט אי גמירי הלכה במעות הקדש. ופי' זר הוא. ויר' לפרי' דסיומא דמילתא היא ואת"ל ירושה היא לפום מאי דשקיל מגלח בב' פשוטי' כל חד מגלח לפום מאי דשקיל ולא אמרי' כל דקדים מגלח: אתרי הכי בכור ופשוט לא מגלח לפום מאי דשקיל בשאר נכסים דבחולין הוא דשקיל פי שנים דקרינן ביה בכל אשר ימצא לו או דילמא לא שנא: אביו נזיר עולם וכו' כי גמירי הלכתא בסתם נזיר פי' כששניהם בסתם נזי' וה"ה דמצי למבעי אם שניהם נזיר עולם אלא שקצר התלמוד

מסורת הש"ס

א) נ"א למתני', ב) [תוספתא פ"ג ע"ש], ג) ערכין כג. ב"ב קכ., ד) שייך לדף לא.

נוסחת הריב"ן

א) דרבנן אמרי: ב) דלא שני להו לרבנן: ג) שאמר: ד) אחד: ה) יביא חליו: ו) שני בנים: ז) בחולין: ח) פי שנים כו אלא: ט) קרבנותיו: י) טהרתו לא ידעינן תיקו: כ) שחור ראשון:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כל דקדים מגלח או דילמא כצ"ל ותיבת גלח נמחק: (ב) רש"י ד"ה או אסיפא וכו' איפכא דלמאי דשמיע להו כצ"ל: (ג) ד"ה ה"ג ת"ש כיצד וכו' והכי משמע וזהו שאמרו כשנזר אחר מיתת אביו ואמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא מגלח על נזירות אביו אבל מי: (ד) ד"ה בעי רבה וכו' ופשוט ובאו לגלח: (ה) ד"ה הילכתא וכו' בכל הנכסים הכי נמי בהאי מגלח: (ו) ד"ה ב"ש כו' הקדש טעות הקדש כילד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה ופלגא הוי כלומר כצ"ל: ב] תד"ה ת"ש וכו' שאגלח על מעות אבי מגלח על מעות אביו אבל. כצ"ל ע"ש: ג] ד"ה בעי רבא וכו' או דלמא ירושה גמירי כי היכי דנוטל. תיבות היכי דנוטל נמחק, וצ"ע מגלח יטול פי שנים ממעות כצ"ל: ד] בא"ד שהפריש אביו לקרבנות נזירותו כן מגלח. תיבות כן מגלח נמחק:

הגהות התוספות

1. תיבת ה"נ נמחק. 2. צ"ל כשאר. 3. צ"ל כי היכי דנוטל פי שנים כשאר נכסים יטול ממעות כו'. 4. צ"ל ואת"ל ירושה גמירי ולפום דשקיל מגלח בחולין הוא כו'. 5. צ"ל שמניהם. 6. צ"ל לנזירות. 7. צ"ל א"כ אודו לן בהקדש טעות דפלגינהו עלן.

פי' הרא"ש (המשך)

ואת"ל קאמר: אביו נזיר טמא נטמא והפריש מעות לצפורים ואשם ומת מהו שיוסיף הבן על אותן מעות להביא קרבני נזי' טהרה או להפך מאי. סליק פרקא
ב"ש אומרים הקדש טעות הקדש. כדמפרש ואזיל כיצד אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי הוא הקדש. ב"ש אומרים הקדש פי' אף אם יצא לבן ראשון הוא קדוש. דינר זהב וכו' חבית של יין וכו' ובגמ' מפרש הני ג' בבי למה לי

[ז] נ"ל דיש לפרש דקיימא למילתא היא וכו' ולפום מאי דשקיל מגלח ה"מ כ"ב פשוטים וכל דקדים מגלח אבל בכור ופשוט וכו'.